

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INFORMĀCIJAS AVOTI

- Tēma:** Latvijas Ministru kabineta noteikumi
Avota nosaukums: 2021. gada 7. septembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 617 “Tiesību akta projekta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas kārtība” Tiesību akta projekta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas kārtība
Apraksts: Nosaka kārtību, kādā veicama tiesību akta sākotnējās ietekmes izvērtēšana un anotācijas sagatavošana.
Saite: [Tiesību akta projekta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas kārtība](#)
- Tēma:** Regulēšanas efektivitāte, administratīvā sloga mazināšana
Avota nosaukums: European Commission (n.d.). *REFIT – Regulatory Fitness and Performance Programme*
Apraksts: Eiropas Komisijas programma, daļa no “Better Regulation” stratēģijas. REFIT mērķis ir nodrošināt, ka ES tiesību aktu mērķi tiek sasniegti ar maksimāli iespējami mazām izmaksām, samazinot birokrātisko slogu un vienkāršojot regulējumu. Tā ietver pastāvīgu normatīvā regula krājuma izvērtējumu, vienā iekšā–vienā ārā (one-in, one-out) principa piemērošanu un REFIT Scoreboard statistikas uzraudzību par īstenotajām vienkāršošanas iniciatīvām.
Saite:
https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-more-efficient-and-future-proof_en
- Tēma:** Valsts pārvaldes attīstība, administratīvais slogs
Avota nosaukums: Valsts kanceleja (2014). *Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam*
Apraksts: Stratēģisks politikas plānošanas dokuments, kas nosaka valsts pārvaldes modernizācijas mērķus, tostarp efektivitāti, iedzīvotāju līdzdalību un administratīvā sloga mazināšanu.
Saite: <https://likumi.lv/ta/id/262072>”

4. **Tēma:** Valsts pārvaldes attīstība, administratīvais slogs
Avota nosaukums: Valsts kanceleja (2023). *Valsts pārvaldes modernizācijas plāns 2023.–2027. gadam*
Apraksts: Vidēja termiņa plāns, kas nosaka septiņus rīcības virzienus veiksmīgākai, efektīvākai un modernākai valsts pārvaldei. Piedāvā konkrētus pasākumus kvalitātes uzlabošanai, birokrātijas mazināšanai un regulējuma efektivitātes palielināšanai. Apstiprināts Ministru kabineta rīkojumu Nr. 240 2023. gada 8. maijā.
Saite: <https://likumi.lv/ta/id/341706-par-valsts-parvaldes-modernizācijas-planu-2023-2027-gadam>
5. **Tēma:** Valsts pārvalde
Avota nosaukums: Valsts kanceleja (dažādi materiāli: vadlīnijas, rokasgrāmatas, metodikas)
Apraksts: Oficiālie materiāli ietekmes izvērtēšanai, administratīvā sloga mazināšanai, labākai likumdošanai.
Saites:
<https://www.mk.gov.lv/lv/ieteikumi-politikas-dokumenti>
<https://www.mk.gov.lv/lv/administrativa-sloga-un-normativisma-mazinasana>
https://old.sif.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=5745&Itemid=121&lang=lv
6. **Tēma:** Latvijas PSIM
Avota nosaukums: Valsts kanceleja (2011). *Publiskā sektora standarta izmaksu modelis (PSIM)*
Apraksts: Latvijas valsts pārvaldes rokasgrāmata administratīvo izmaksu mērīšanai. Adaptēta no starptautiskā SIM.
Saite: https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/attachments/psim_rokasgramata.pdf
7. **Tēma:** Administratīvā sloga novērtēšana, publiskās pārvaldes uzlabošana
Avota nosaukums: Valsts kanceleja (2023). *Administratīvā sloga novērtēšana – rokasgrāmata*
Apraksts: Praktiska rokasgrāmata par administratīvā sloga identificēšanu, analīzi un izvērtēšanu valsts pārvaldē. Tajā iekļauta metode, piemēri, kritēriji un jautājumu kopas iestāžu pašvērtējumam, ar mērķi nodrošināt lietotājam draudzīgāku regulējumu un pakalpojumus. Dokumentā izmantoti gan kvalitatīvi, gan kvantitatīvi instrumenti.
Saite: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/16905/download?attachment>
8. **Tēma:** Birokrātija, valsts pārvaldes teorija
Avota nosaukums: Weber, M. (1978). *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*
Apraksts: Klasisks socioloģijas un pārvaldes teorijas darbs, kurā Makss Vēbers definē birokrātijas raksturīgās iezīmes un tās

nozīmi mūsdienu administratīvajā sistēmā. Būtisks teorētisks pamats jebkurai diskusijai par birokrātiju un publisko pārvaldi.
Saite: <https://archive.org/details/MaxWeberEconomyAndSociety>

9. **Tēma:** Birokrātija, administratīvais slogs

Avota nosaukums: Bozeman, B. (2000). *Bureaucracy and Red Tape*

Apraksts: Teorētiski nozīmīgs darbs, kas analizē birokrātijas būtību un tās izpausmes publiskajā sektorā. Bozeman piedāvā konceptuālu skatījumu uz “red tape” fenomenu un tā sekām uz sabiedrību un pārvaldes kvalitāti.

10. **Tēma:** Birokrātija, uztvere par "red tape"

Avota nosaukums: Coursey, D., & Pandey, S. K. (2007). *Public Service Motivation and the Organizational Context: A Longitudinal Study of the U.S. Federal Workforce*, *Public Administration Review*, 67(5), 695–705

Apraksts: Pētījums analizē, kā organizācijas iekšējais konteksts, tai skaitā uztvertā birokrātija (“red tape”), ietekmē sabiedriskā sektora darbinieku motivāciju. Raksts uzsver uztveres nozīmi administratīvajā slodzē.

Saite: <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00754.x>

11. **Tēma:** TIRT

Avota nosaukums: Borry, E. (2016). *A New Measure of Red Tape: Introducing the Three-Item Red Tape (TIRT) Scale*, *International Public Management Journal*, 19(4), 573–593

Apraksts: Empīrisks pētījums, kurā ieviesta trīs vienumu skala (TIRT) birokrātijas mērīšanai. Apliecina teorētisko pamatojumu, struktūras noturību un pielietojamību dažādās organizācijās.

Saite: <https://doi.org/10.1080/10967494.2016.1143421>

12. **Tēma:** CAF, kvalitātes vadība, institucionālais novērtējums, valsts pārvaldes attīstība

Avota nosaukums: European Institute of Public Administration (2020). *Common Assessment Framework – CAF 2020*

Apraksts: Rokasgrāmata publiskā sektora institūciju pašvērtējumam, kvalitātes vadībai un pastāvīgu uzlabojumu ieviešanai. CAF 2020 veicina iestāžu stratēģisko spēju, iedzīvotāju orientācijas, darbinieku iesaistes un efektivitātes novērtējumu. Tā kalpo kā rīks modernizācijai un pārvaldības izcilībai.

Saite: <https://www.eipa.eu/wp-content/uploads/2020/10/CAF-2020.pdf>

13. **Tēma:** Labāka regulēšana, RIA, politikas cikls

Avota nosaukums: European Commission (2017). *Better Regulation Guidelines*

Apraksts: Vadlīnijas, kas nosaka Eiropas Komisijas pieeju kvalitatīvai politikas izstrādei, tostarp ietekmes novērtēšanai (RIA),

sabiedrības līdzdalībai, izvērtēšanai un vienkāršošanai. Tās ir pamats REFIT programmas ieviešanai un nodrošina caurskatāmu, pierādījumos balstītu politiku.

Saite: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation>

14. **Tēma:** Labāka regulēšana, RIA, politikas izvērtēšana

Avota nosaukums: European Commission (2017, updated). *Better Regulation Toolbox*

Apraksts: Praktisks instrumentu kopums, kas papildina *Better Regulation Guidelines*. Tajā iekļautas konkrētas metodes, soļi un veidlapas politikas analīzei, ietekmes izvērtēšanai, izmaksu–ieguvumu un izmaksu–efektivitātes aprēķiniem, kā arī sabiedriskajai līdzdalībai. Plaši izmantots visā ES politikas izstrādes procesā.

Saite: https://ec.europa.eu/info/better-regulation-toolbox_en

15. **Tēma:** Impact Assessment, RIA sistēmu pilnveidošana, integrētais ietekmes izvērtējums

Avota nosaukums: Jacob, K., Hertin, J., Radaelli, C., Meuwese, A., Wolf, O., Pacchi, C., Rennings, K. (2011). *Improving the Practice of Impact Assessment*, Berlin: IEEP (EVIA project)

Apraksts: Pētījums balstīts uz EVIA (Evaluating Integrated Impact Assessment) projektu, ietver valstu gadījumu pētījumus un politikas analīzi par ietekmes izvērtēšanas procedūru praksēm ES un dalībvalstīs. Izvērtē RIA pieejas, metodes, institucionālo struktūru, pilsoņu iesaisti un ieteikumus sistēmas efektivitātes uzlabošanai.

Saite: https://userpage.fu-berlin.de/ffu/evia/EVIA_Policy_Paper.pdf

16. **Tēma:** Kvalitātes vadība, valsts pārvaldes modernizācija, institucionālais kapacitātes celšanas instruments

Avota nosaukums: European Commission (2017). *Quality of Public Administration: A Toolbox for Practitioners*

Apraksts: Praktiska līdzekļu kopa, kas izstrādāta EK uzraudzībā, lai atbalstītu valsts pārvaldes modernizāciju caur kvalitātes instrumentiem. Tajā iekļautas visaptverošas vadlīnijas par tiesiskuma principiem, labu pārvaldību, politikas veidošanu un kvalitātes pilnveidošanu reāla izmēģinājuma piemēros (kā daļa no ES fondu īstenošanas stratēģijas) .

Saite: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/library/quality-public-administration-toolbox-practitioners> (angļu īsversija, pilnā pieejama caur ES e-Bookshop)

17. **Tēma:** CAF, labās prakses piemēri, institucionālais novērtējums

Avota nosaukums: European CAF Resource Centre (n.d.). *CAF Implementation Cases*

Apraksts: EIPA administrētais resurscentrs apkopojis vairāk nekā 170 gadījumu piemēru no dažādu ES valstu publiskā sektora

iestādēm, kur CAF rīka izmantošana veicinājusi organizāciju efektivitāti, inovācijas un krīzes pielāgošanās spējas — tai skaitā COVID-19 laikā. Pieejamas dziļas analīzes un rezultatīvi pierādījumi par uzlabojumu.

Saite: <https://www.eipa.eu/caf-resource-centre/>

18. **Tēma:** Red tape, birokrātija, mērījumu metodes

Avota nosaukums: Pandey, S. K., & Kingsley, G. A. (2000). *Examining Red Tape in Public Organizations: Conceptual and Measurement Issues*, *Journal of Public Administration Research and Theory*, 10(4), 643–671

Apraksts: Raksts sniedz vienu no agrākajiem un detalizētākajiem red tape konceptualizējumiem. Autori diskutē par atšķirību starp uztverto un objektīvo birokrātiju un piedāvā pamatus šī fenomena mērīšanai organizācijās.

Saite: <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.jpart.a024287>

19. **Tēma:** Birokrātija, red tape, pārvaldes teorija

Avota nosaukums: Bozeman, B., & Feeney, M. K. (2011). *Rules and Red Tape: A Prism for Public Administration Theory and Research*. M.E. Sharpe

Apraksts: Grāmata piedāvā daudzdimensionālu skatījumu uz red tape kā administratīvas realitātes un uztveres kombināciju. Tajā analizēti red tape avoti, sekas un pārvaldes teorētiskais ietvars, balstoties uz empīriskiem pētījumiem un gadījumu analīzi.

20. **Tēma:** Administratīvā sloga samazināšana, regulēšanas vienkāršošana

Avota nosaukums: OECD (2021). *Regulatory Policy Outlook 2021*

Apraksts: Trīcgadu ziņojuma sērijā OECD vērtē regulēšanas pārvaldības attīstību, tostarp politiku par administratīvā sloga samazināšanu un regulēšanas vienkāršošanu. Atsevišķas sadaļas veltītas iniciatīvām “cut red tape”, vienā-in/vienā-out principiem un kvantitatīvas sloga mērīšanas sistēmām.

Saite: <https://www.oecd.org/regreform/regulatory-policy-outlook-2021.pdf>

21. **Tēma:** Process mapping metode, sistēmiskās reformas, sabiedriskā vērtība

Avota nosaukums: OECD (2019). *Public Value in Public Service Transformation*

Apraksts: Ziņojumā tiek ieteikta “public value process mapping” — vizuāla metode, kas palīdz dekomponēt publiskā sektora procesus un identificēt savstarpējās saiknes un vērtības radīšanas posmus. Ieteikta kā instruments sabiedriskās pārvaldības sistēmu reformu analīzei un transformācijai.

Saite: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/12/public-value-in-public-service-transformation_73c2ed5a/47c17892-en.pdf

22. **Tēma:** Process mapping, publisko pakalpojumu uzlabošana, administratīvais slogs
Avota nosaukums: OECD & World Bank (2019–2021). *Process Mapping in Public Sector Reform and Service Delivery*
Apraksts: Process mapping jeb procesu kartēšana tiek izmantota, lai vizualizētu, analizētu un vienkāršotu publiskos pakalpojumus, samazinot birokrātiskos posmus un uzlabojot efektivitāti. OECD dokumentā *Public Value in Public Service Transformation* (2019) šī metode aprakstīta kā starpdisciplinārs instruments publiskās vērtības radīšanā. Savukārt World Bank izmanto process mapping mazāk attīstītu valstu reformās, īpaši uzņēmējdarbības reģistrācijas vienkāršošanā.
Saite:
– OECD (2019): <https://www.oecd.org/publications/public-value-in-public-service-transformation-47c17892-en.htm>
– World Bank GovTech: <https://www.worldbank.org/en/topic/governance/brief/govtech-putting-people-first>
23. **Tēma:** SIM
Avota nosaukums: International Working Group on Administrative Burdens (2004). *International Standard Cost Model Manual*
Apraksts: Starptautiska rokasgrāmata SIM metodes ieviešanai, definē aprēķinu struktūru, komponentes un piemērošanas principus.
Saite: <https://regulatoryreform.com/wp-content/uploads/2015/07/International-SCM-Manual.pdf>
24. **Tēma:** SIM
Avota nosaukums: Torriti, J. (2010). *Standard Cost Model: Three Different Paths and their Common Problems*, *Journal of Contemporary European Research*, 6(1), 111–127
Apraksts: Raksts salīdzina ES, Nīderlandes un Lielbritānijas SIM pieejas, uzsverot problēmas, piemēram, formalitāti un kvalitātes riskus.
Saite: <https://www.jcer.net/index.php/jcer/article/view/322>
25. **Tēma:** SIM
Avota nosaukums: Department for Enterprise, Trade and Investment (2014). *Northern Ireland Standard Cost Model Guidance*
Apraksts: Ziemeļīrijas SIM ieviešanas rokasgrāmata, kalpojusi par pamatu Latvijas PSIM versijai. Iekļauj piemērus, formulu struktūru, praktiskus padomus.

Saite: <https://www.economy-ni.gov.uk/sites/default/files/publications/deti/northern-ireland-standard-cost-model-guidance-version-1-june-2014.pdf>

26. **Tēma:** CEA

Avota nosaukums: European Commission (2014). *Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects*

Apraksts: Eiropas Komisijas vadlīnijas izmaksu–ieguvumu un izmaksu–efektivitātes analīzei, īpaši ES līdzfinansētu projektu ietvaros.

Saite: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

27. **Tēma:** CEA (izmaksu-efektivitātes analīze), medicīnas ekonomika

Avota nosaukums: Drummond, M. F., Sculpher, M. J., Claxton, K., Stoddart, G. L., & Torrance, G. W. (2015). *Methods for the Economic Evaluation of Health Care Programmes* (4th ed.), Oxford University Press

Apraksts: Globāli atzīta un plaši izmantota rokasgrāmata par izmaksu-efektivitātes analīzi veselības aprūpē. Nodrošina detalizētu metodoloģisko instrumentāriju lēmumu pieņemšanai, tai skaitā izmaksu aprēķiniem, ieguvumu vērtēšanai (QALY), neziņas analīzei un klīniskās un ekonomiskās informācijas integrācijai.

Saite: <https://books.google.com/books?id=lvWACgAAQBAJ>

28. **Tēma:** CEA (izmaksu-efektivitātes analīze), public health economics

Avota nosaukums: Neumann, P. J., Sanders, G. D., Russell, L. B., Siegel, J. E. & Ganiats, T. G. (Eds.) (2016). *Cost-Effectiveness in Health and Medicine* (2nd ed.), Oxford University Press

Apraksts: Otrā paneļa vadlīniju kolekcija, kas nodrošina strukturētu pieeju izmaksu-efektivitātes analīzei veselības jomā: tostarp referenckazas (reference case), lēmumu modeļi, izmaksu un ieguvumu novērtējums, neziņas analīze, QALY izmantošana un rezultātu atskaites. Šis ir starptautiski atzīts standartu avots CEA izstrādei un interpretācijai.

Saite: https://media.repository.chds.hsph.harvard.edu/static/filer_public/7d/9c/7d9c8843-ece7-41c6-8a0b-96e1bd5b7a29/2016_neumann_toc_ch.pdf

29. **Tēma:** CBA

Avota nosaukums: Boardman, A.E. u.c. (2018). *Cost-Benefit Analysis: Concepts and Practice* (5th ed.)

Apraksts: Klasisks akadēmisks resurss CBA analīzei politikas un investīciju izvērtēšanā.

30. **Tēma:** Diskriminācija darba tirgū, lauka eksperiments, politikas izvērtēšana
Avota nosaukums: Bertrand, M., & Mullainathan, S. (2004). *Are Emily and Greg More Employable Than Lakisha and Jamal? A Field Experiment on Labor Market Discrimination*, *American Economic Review*, 94(4), 991–1013
Apraksts: Klasisks lauka eksperiments, kurā, sūtot identiskus CV ar dažādiem vārdiem, atklāts rasiska rakstura diskriminācija ASV darba tirgū. Bieži izmantots kā atskaites punkts politikas ietekmes novērtēšanā attiecībā uz vienlīdzību un darba iespēju pieejamību.
Saite: <https://doi.org/10.1257/0002828042002561>
31. **Tēma:** Birokrātijas efektivitāte, servisa sniegums, eksperimenti
Avota nosaukums: Pepinsky, T. B., Pierskalla, J. H., & Sacks, A. (2016). *Bureaucracy and Service Delivery: Towards a Political Theory of Bureaus in the Developing World*, Working Paper, World Bank, June 2016
Apraksts: Eseja analizē birokrātijas lomu sociālo pakalpojumu sniegšanā attīstības valstīs, izceļot modeļus „street-level bureaucrats” un “embeddedness”, kā arī piedāvā uz eksperimentāliem pētījumiem balstītas pieejas birokrātijas politikā.
Saite:
<https://documents.worldbank.org/curated/en/427551486021307829/pdf/112366-WP-bureaucracy-service-delivery-AAM-PUB LIC.pdf>
32. **Tēma:** Stāstījuma politika (Narrative Policy), politikas analīze
Avota nosaukums: Jones, M. D., McBeth, M. K., & Shanahan, E. A. (2014). *The Science of Stories: Applications of the Narrative Policy Framework in Public Policy Analysis*. Palgrave Macmillan
Apraksts: Grāmata izklāsta Narrative Policy Framework (NPF) kā konceptuālu pieeju publiskās politikas analīzei, kas balstās uz stāstījumu struktūrām, tēliem un morālēm. Autori aplūko empīriskus piemērus no dažādām jomām, apliecinot, kā stāstījumi veido politisko realitāti un ietekmē politikas veidotāju un sabiedrības uztveri.
33. **Tēma:** Narrative Policy, salīdzinošā analīze, nozīmes konstruēšana politikā
Avota nosaukums: Boswell, J., Corbett, J., & Rhodes, R. A. W. (2019). *The Art and Craft of Comparison: From the Science of Stories to the Science of Meaning*. Cambridge University Press
Apraksts: Grāmata piedāvā teorētisku un metodoloģisku papildinājumu Narrative Policy Framework attīstībai, fokusējoties uz salīdzinošo pieeju publiskās politikas pētniecībā. Tiek uzsvērtā nozīmes interpretācija un nelineārā domāšana politikas salīdzinājumos.

34. **Tēma:** Narrative pieeja, sabiedrības uztvere, birokrātija
Avota nosaukums: OECD (2022). *Understanding Public Attitudes to Bureaucracy: Narrative Approaches in Public Policy*
Apraksts: OECD ziņojums analizē, kā narratīvi veido sabiedrības uztveri par birokrātiju un publiskajiem pakalpojumiem. Tas piedāvā kvalitatīvus piemērus, kā valsts pārvaldes reputācija un uzticamība tiek ietekmēta ar stāstījumu palīdzību, un sniedz ieteikumus komunikācijas uzlabošanai.
Saite: <https://www.oecd.org/gov/understanding-public-attitudes-to-bureaucracy-366e35f4-en.htm>
35. **Tēma:** Birokrātijas samazināšana, Austrālijas pieredze
Avota nosaukums: Australian National Audit Office (2016). *Implementing the Deregulation Agenda: Cutting Red Tape*, ANAO Report No. 29 2015–16
Apraksts: Valsts auditēšanas ziņojums (2016), kurā vērtēti valdības pasākumi apvienotā 2013. gada deregulatoriskajā kursā. Nosaka, ka valdībā tika noteikts mērķis – ikgadēji samazināt birokrātisko slogu par ≥ 1 miljardu AUD, un īstenot iekšējās Deregulācijas vienības, kā arī apkopot ieņēmumu ietaupījumus un praktiskos rezultātus. Ziņojumā analizētas arī uzraudzības metodes, regulēšanas vides pārskatāmība un taupības rādītāji.
Saite: https://www.anao.gov.au/sites/default/files/ANAO_Report_2015-2016_29.pdf
36. **Tēma:** Birokrātijas sloga novērtēšana, regulēšanas efektivitāte, Austrālijas pieredze
Avota nosaukums: Productivity Commission (2016). *Reducing the Burden of Red Tape – Annual Review of Regulatory Burdens on Business*
Apraksts: Pētījums un revīzija par regulēšanas sloga ietekmi uz uzņēmējdarbību Austrālijā, ar konkrētām nozares rekomendācijām atvieglošanai, piemēram no transporta, enerģētikas un veselības sektoriem. Uzsver nepieciešamību pēc skaidrākas regulēšanas koordinācijas un kvantitatīvi pārskatāmas sloga novērtēšanas stratēģijas.
Saite: <https://www.pc.gov.au/inquiries/completed/regulatory-burdens/social-economic-infrastructure/report>
37. **Tēma:** Regulēšanas vienkāršošana, red tape samazināšana reģionālā mērogā, Austrālijas pieredze
Avota nosaukums: NSW Auditor-General's Office (2016). *Reducing Regulation in NSW: Red Tape Reduction Program*
Apraksts: Jaunrūtas ziņojums par Ņūdienvilas (NSW) valdības red tape programmu līdz 2015.–16. gadam. Ziņojumā nospraustas mērķtiecīgas iedzīvošanas prasības, taču konstatēts, ka taupīšanas aprēķini bieži balstās uz nenodrošinātiem pieņēmumiem un trūkst institucionalizētas pārvaldības.
Saite: https://www.audit.nsw.gov.au/sites/default/files/pdf-downloads/2016_Aug_Report_Red_Tape_Reduction.pdf

38. **Tēma:** Red tape samazināšana NVO sektorā, administratīvā sloga novērtēšana, Austrālijas pieredze
Avota nosaukums: Australian Charities and Not-for-profits Commission (2022). *Red Tape Reduction in the Social Economy: Towards a New Measurement Framework*
Apraksts: Ziņojums par red tape samazināšanas pasākumiem Austrālijas labdarības un nevalstisko organizāciju sektorā. Ievieš jaunu mērījumu balstītu rāmi vienreizējai datu iesniegšanai ('report-once' modeli), jurisdikciju saskaņošanai un laba pārvaldības nodrošināšanai visā valsts mērogā.
Saite: <https://www.acnc.gov.au/about/red-tape-reduction>
39. **Tēma:** ASV pieredze
Avota nosaukums: Executive Orders EO 13985 and EO 14058
Apraksts: ASV prezidenta rīkojumi par vienlīdzību un birokrātijas mazināšanu federālajā pārvaldē.
Saite: <https://www.whitehouse.gov>
40. **Tēma:** Administratīvais slogs, labāka pārvaldība, sabiedrības iesaiste, ASV pieredze
Avota nosaukums: Administrative Conference of the United States (2023). *Recommendation 2023-6: Identifying and Reducing Burdens on the Public in Administrative Processes*
Apraksts: Ieteikums pieņemts 2023. gada 14. decembrī ACUS 80. plenārsesijā. Rekomendācijā analizētas labas prakses pieejas, kā federālās aģentūras var identificēt sabiedrībai liekas administratīvas nastas — piemēram, liekas normas, digitālo pakalpojumu neefektivitāte vai dublēšanās. Tā piedāvā stratēģijas šo slimīgo slogu samazināšanai, piemēram, digitālās transformācijas, interinstitucionālo sadarbību un sabiedrības iesaistes paņēmienus. Ieteikums balstīts akadēmiskās pētniecības ziņojumā veicināts autordarbsījums — Herd, Moynihan un Widman.
Saite: <https://www.acus.gov/research-projects/identifying-and-reducing-burdens-administrative-processes>
41. **Tēma:** Administratīvais slogs, GRT un Administrative Burden Scale
Avota nosaukums: Moynihan, D. P. u.c. (2015). *Administrative Burden*
Apraksts: Analīzē pilsoņu un valsts mijiedarbības radītās mācību, psiholoģiskās un atbilstības izmaksas.
Saite: <https://doi.org/10.1093/jopart/muu009>

42. **Tēma:** Administratīvais slogs, politikas izveide, metode - Administrative Burden Scale
Avota nosaukums: Herd, P., & Moynihan, D. P. (2018). *Administrative Burden: Policymaking by Other Means*, Russell Sage Foundation
Apraksts: Grāmata aplūko administratīvo slogu kā politikas instrumentu — ne tikai kā neveiksmīgu administratīvo praksi, bet arī kā politikas veidošanas līdzekli. Autori demonstrē, kā regulēšana un birokrātija tiek izmantota, lai īstenotu politiskus mērķus, piemēram, sabiedrības uzvedības ietekmēšanu.
43. **Tēma:** Nulles birokrātija, valsts pārvaldes efektivitāte
Avota nosaukums: Government of UAE (2023–2024). *Zero Government Bureaucracy Programme Overview*, Ministry of Finance, UAE
Apraksts: Iniciatīva, ko 2023. gada novembrī uzsāka Apvienoto Arābu Emirātu valdība, ar mērķi līdz 2024. gada beigām likvidēt > 2 000 valsts procedūru, samazināt uz pusi birokrātijas laika patēriņu un aizliegt liekas prasības. Programmas pirmā fāze panākusi ievērojamus efektivitātes rezultātus — procedūru samazināšana par 70 %, vairāk nekā 4 000 izslēgtas prasības un ~12 miljoni stundu ietaupījums sabiedrībai.
Saite: <https://mof.gov.ae/zero-bureaucracy/>
44. **Tēma:** Regulatory Impact Assessment metode, laba pārvaldība, normu kvalitāte
Avota nosaukums: OECD (2020). *Regulatory Impact Assessment*, OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy
Apraksts: Šī OECD vadlīnija ietver labās prakses principus normatīvo aktu ietekmes izvērtēšanas (RIA) sistēmām. Aprakstīti pieci būtiski principi — RIA integrēšana politikas izstrādes procesā, piemērotas metodoloģijas izvēle, politiskā atbalsta nodrošināšana, pārvaldības mehānismi un turpmākā novērtēšana — ar detalizētu metodisko un institucionālo ietvaru.
Saite: <https://doi.org/10.1787/7a9638cb-en>
45. **Tēma:** Nodokļu atbilstības izmaksu slogs, administratīvā sloga analīze
Avota nosaukums: OECD (2014). *Tax Compliance by Design & Measures of Tax Compliance Outcomes*
Apraksts: OECD 2014. gada publikācijās tiek aprakstīti nodokļu atbilstības sloga samazināšanas instrumenti – gan konceptuālā pieeja (*Tax Compliance by Design*), gan praktiskā rokasgrāmata *Measures of Tax Compliance Outcomes*. Tās sniedz vadlīnijas par to, kā mērīt gan objektīvās, gan uztverētās nodokļu sloga izmaksas, it īpaši MVU segmentā, un kā veidot komplicējošu mācību pārvaldības pieeju.
Saite:

- *Tax Compliance by Design* ([sīkkopsavilkums]*), OECD 2014. www2.deloitte.com/oecd.org
- *Measures of Tax Compliance Outcomes: A Practical Guide*, OECD 2014. oecd.org+1oecd.org+1

46. **Tēma:** Nodokļu politikas izstrāde, nodokļu atbilstības sloga analīze

Avota nosaukums: OECD – Centre for Tax Policy and Administration

Apraksts: OECD CTAP ir ekspertu struktūra, kas sniedz salīdzinošus datus un politikas rekomendācijas par nodokļu sistēmām vairāk nekā 100 valstīs. Tas ir atbildīgs par dažādiem iniciatīvu blokiem, tostarp nodokļu compliance jautājumiem, bāzes eroziju, peļņas pārcelšanu un parādāmbāzes paplašināšanas principiem. Tā darbā ietilpst arī statistikas apkopojumi un analīze par nodokļu atbilstības izmaksu slogu un administratīvo slogu kopumā.

Saite: <https://www.oecd.org/en/about/directorates/centre-for-tax-policy-and-administration.html>

47. **Tēma:** Biznesa regulēšana, jāievēro uzņēmējdarbība, metodoloģija

Avota nosaukums: World Bank Group (200x–2020). *Doing Business Methodology – Measuring Business Regulation*

Apraksts: Doing Business projekta metodoloģija ietver kvantitatīvus rādītājus galvenajās biznesa regulēšanas jomās (piemēram, uzņēmuma reģistrācija, nodokļi, īpašuma reģistrācija u.c.). Tā salīdzina procesu laiku, procedūru skaitu un izmaksas īpaši MVU vidē, izmantojot ekspertu anketēšanu un tiesisko normu analīzi katrā dalībvalstī.

Saite: <https://archive.doingbusiness.org/en/methodology>

48. **Tēma:** Administratīvā sloga mērīšana, regulēšanas vienkāršošana, SIM metode

Avota nosaukums: Standard Cost Model Network (2005). *International Standard Cost Model Manual*

Apraksts: Starptautiskā SCM tīkla izstrādāta rokasgrāmata administratīvā sloga kvantitatīvai noteikšanai – gan vienas likuma prasības, gan visu valsts regulējumu līmenī. Piemērojama salīdzināšanas testēšanai un normatīvā simplifikācijā, kalpo kā bāze Latvijas PSIM vai ES vienkāršošanas iniciatīvām.

Saite: <https://regulatoryreform.com/wp-content/uploads/2015/07/International-SCM-Manual.pdf>

49. **Tēma:** Administratīvais slogs ES fondu pārvaldē, audita riska identifikācija

Avota nosaukums: European Court of Auditors (2022). *Pressure on administrative resources increases risk of error in EU funds management*, audit-in-brief

Apraksts: 2022. gadā ECA konstatēja, ka pieaug risks kļūdām (4,2 %) un augstā kļūdu līmeņa (6 %) ES izdevumos, ja pārvaldīšanas sistēmās netiek samazināta administratīvā sloga intensitāte. Lielākā daļa riska izpaužas augsta riska izdevumos, kurā iesaistītas sarežģītas prasības un digitālās monitoringa sistēmas. Audita ziņojumā norāda nepieciešamību pēc uzlabotas

kontrolēšanas, digitalizācijas un normatīvā procesa vienkāršošanas ES fondu pārvaldē .

Saite: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AIB-2022/AIB-2022_EN.pdf

50. **Tēma:** Administratīvā sloga novērtēšana, birokrātijas mazināšana

Avota nosaukums: Queensland Competition Authority (2013). *Measuring and Reducing the Burden of Regulation*

Apraksts: Detalizēts ziņojums par administratīvā sloga mērīšanas pieeju Kvīnslendas štatā. Tajā ietverts ieteikumu kopums par sloga kvantificēšanu, prioritāšu noteikšanu un politikas instrumentu izvēli regulējuma vienkāršošanai. Balstīts uz konsultācijām ar uzņēmējiem un labās pārvaldības principiem.

Saite: <https://s3.treasury.qld.gov.au/files/OBPR-February-2013-Final-Report-Measuring-and-Reducing-the-Burden-of-Regulation-1.pdf>

51. **Tēma:** Birokrātijas mazināšanas politika, uzņēmējdarbības vide

Avota nosaukums: Red Tape Reduction Advisory Council (2016). *Red Tape Reduction Advisory Council Report*

Apraksts: Padomes ziņojums ar rekomendācijām valdībai birokrātiskā sloga mazināšanai uzņēmējiem. Ieteikumos uzsvērta regulēšanas konsekvence, vienkāršas atļauju procedūras un sadarbība ar nozaru organizācijām. Ziņojums kalpoja kā bāze tālākai valdības rīcībai.

Saite: <https://www.publications.qld.gov.au/dataset/red-tape-reduction-advisory-council-report-2016/resource/118ae348-b4a0-44e6-8f07-f9eb8eea0dc3>

52. **Tēma:** Politikas īstenošana, birokrātijas samazināšanas pasākumi

Avota nosaukums: Queensland Government (2016). *Government Response to the Red Tape Reduction Advisory Council Report*

Apraksts: Kvīnslendas valdības oficiālā atbilde un rīcības plāns uz padomes sniegtajām rekomendācijām. Dokumentā uzsvērti konkrēti pasākumi digitālajai transformācijai, reģistrācijas procedūru optimizēšanai un uzņēmējdarbības vides uzlabošanai.

Saite: <https://cabinet.qld.gov.au/documents/2019/Jan/ResReg/Attachments/Response.PDF>

53. **Tēma:** Administratīvais slogs, federālā pārvalde, sabiedrības iesaiste

Avota nosaukums: Administrative Conference of the United States (2023). *Identifying and Reducing Burdens in Public Administrative Processes*

Apraksts: Pētījums un ieteikumu kopums par to, kā federālās aģentūras var identificēt un samazināt administratīvo slogu, ar kuru saskaras sabiedrība, mijiedarbojoties ar valsts pārvaldes procesiem. Tajā analizētas metodes, kā apzināt slogu, piemēram,

ar sabiedrības līdzdalību, datu analīzi un procesu kartēšanu, kā arī sniegti praktiski ieteikumi pārmaiņu vadībai. Rekomendācija 2023-6 tika pieņemta ACUS plenārsesijā 2023. gada decembrī.

Saite: <https://www.acus.gov/document/identifying-and-reducing-burdens-public-administrative-processes>

54. **Tēma:** CBA, RIA, kvalitatīva politikas izvērtēšana, “public value”

Avota nosaukums: HM Treasury (2020, updated 2024). *The Green Book: Appraisal and Evaluation in Central Government*

Apraksts: Oficiālas HM Treasury vadlīnijas jeb "Green Book" sniedz sistemātisku pieeju politikas, programmu un projektu izvērtēšanai. Tā aplicē piecu gadījumu (Five Case Model) struktūru, sociālā un ekonomiskā ieguvuma analīzi, neziņas un vides aspektu vērtēšanu, kā arī izklāsta monitoringam paredzētu metodoloģiju.

Saite: <https://www.gov.uk/government/publications/the-green-book-appraisal-and-evaluation-in-central-government/the-green-book-2020>

55. **Tēma:** CBA (izmaksu–ieguvumu analīze), izvērtēšana, “public value”

Avota nosaukums: HM Treasury (2020, aktualizēts 2024). *The Green Book: Appraisal and Evaluation in Central Government*

Apraksts: Oficiālās Lielbritānijas Valsts kases vadlīnijas par sabiedriskās politikas, programmu un projektu ekonomisko izvērtēšanu. Tajās izklāstīts piecu gadījumu modelis (Five Case Model), izmaksu–ieguvumu aprēķini, riska un neziņas analīze, kā arī vērtības sabiedrībai (public value) noteikšana. Vadlīnijas tiek plaši pielietotas kā standarts ne tikai Apvienotajā Karalistē, bet arī starptautiski.

Saite: <https://www.gov.uk/government/publications/the-green-book-appraisal-and-evaluation-in-central-government/the-green-book-2020>

56. **Tēma:** CEA, veselības tehnoloģiju novērtēšana (HTA), Lielbritānija

Avota nosaukums: National Institute for Health and Care Excellence (NICE) (2013, updated 2022). *Guide to the Methods of Technology Appraisal* (PMG9)

Apraksts: Metodiskās vadlīnijas, kurās aprakstīts, kā NICE izvērtē veselības tehnoloģijas, izmantojot izmaksu–efektivitātes analīzi (CEA). Ietver QALY koncepciju, diskontēšanu, nejaušības ietekmes vērtēšanu un rekomendāciju formulēšanas principus. Šīs vadlīnijas ir vadošs standarts Lielbritānijā un bieži tiek izmantotas kā atsauce citās valstīs.

Saite: <https://www.nice.org.uk/process/pmg9>

57. **Tēma:** CEA, veselības politika, starptautiskā prakse
Avota nosaukums: World Health Organization (2003). *Guide to Cost-Effectiveness Analysis*
Apraksts: Pasaules Veselības organizācijas vadlīnijas par izmaksu–efektivitātes analīzi veselības politikas jomā. Īpaši izstrādātas zemiem un vidējiem ienākumu līmeņiem raksturīgām veselības sistēmām, tās palīdz analizēt alternatīvas veselības intervences un to relatīvo efektivitāti. Satur praktisku metodoloģiju, QALY un DALY piemērošanu.
Saite: <https://www.who.int/publications/i/item/9241546018>
58. **Tēma:** CEA, veselības tehnoloģiju novērtēšana, ES sadarbība
Avota nosaukums: EUnetHTA (European Network for Health Technology Assessment)
Apraksts: ES dalībvalstu tīkls, kas izstrādā kopīgas vadlīnijas veselības tehnoloģiju novērtēšanai (HTA). Ietver rekomendācijas par izmaksu–efektivitātes aprēķiniem, QALY piemērošanu, kā arī pamatprincipus metodoloģiskajai saskaņošanai visā ES.
Saite: <https://www.eunetha.eu>
59. **Tēma:** CEA, CUA, veselības politikas izvērtēšana globālā mērogā
Avota nosaukums: WHO CHOICE Programme – *CHOosing Interventions that are Cost-Effective*
Apraksts: Pasaules Veselības organizācijas iniciatīva, kas izstrādā metodes un piedāvā datu kopas CUA un izmaksu–efektivitātes izvērtējumiem. Īpaši izstrādāta zemiem un vidējiem ienākumu reģioniem, balstoties uz salīdzināmību un intervences lietderību.
Saite: <https://www.who.int/initiatives/choice>
60. **Tēma:** CUA, farmakoekonomika, HTA
Avota nosaukums: ISPOR – International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research
Apraksts: Starptautiska organizācija, kas izstrādā vadlīnijas farmakoekonomikai, HTA un veselības rezultātu novērtēšanai. Publicē standartus izmaksu–efektivitātes un CUA analīžu veikšanai dažādās valstīs, kā arī atbalsta metodoloģisko harmonizāciju.
Saite: <https://www.ispor.org>
61. **Tēma:** CEA, veselības ekonomikas pētniecība, QALY
Avota nosaukums: Centre for Health Economics, University of York
Apraksts: Vadošais akadēmiskais centrs veselības ekonomikas jomā, īpaši izceļas ar darbu par QALY, politikas efektivitāti un

veselības aprūpes izmaksu izvērtējumiem. Piedāvā arī CEA modeļu attīstību un ētikas apsvērumu integrāciju.

Saite: <https://www.york.ac.uk/che/>

62. **Tēma:** CEA, veselības aprūpes novērtēšana

Avota nosaukums: Drummond, M. F. et al. (2015). *Methods for the Economic Evaluation of Health Care Programmes* (4th ed.)

Apraksts: Detalizēta akadēmiska rokasgrāmata, kas aptver izmaksu–efektivitātes, izmaksu–lietderības un izmaksu–izmaksu analīzes veselības aprūpē. Satur metodoloģiju par QALY, ICER, jūtīguma analīzi un pieņemšanas robežvērtībām.

Saite: <https://global.oup.com/academic/product/methods-for-the-economic-evaluation-of-health-care-programmes-9780199665877>